

Erenlerin aşkı gönlümün sesi

İnsanoğlundadır Hakk'ın nefesi

Kırmayalım gönül denen kafesi

İçi evliyadır dışı erenler

İ.Elibol

YAŞAYAN AŞIK İSMAİL ELİBOL

Yrd.Doç.Dr.FatmaAhsen Turan

G.Ü.Fen Edebiyat Fakültesi

Öğretim Üyesi

1930 yılında Altınova'da Eski Saracalar çiftliğinde doğdu. Garip Musa evlatlarındandır. Bir şiirinde ceddinin Sivas'ta medfûn olduğunu söyler.

Sarmaz mısın gönüldeki yarayı

Turnam sever isen Kadir Mevlâ'yı

Sivas'tadır ceddin Garip Musa'yı

Bir de benden niyaz edin turnalar.

Yedi yaşında iken Kaleciğin Avşar köyüne okumak üzere gitti. Üçüncü sınıfı Avşar köyünde bitirip, Çandır nahiyesine giderek ilkokulu orada tamamladı. 1946 yılında Hasanoğlan Köy Enstitüsüne kayıt oldu. Öğrencilik esnasında yatılı okullarda evlenmenin yasak olmasına rağmen, amcasının kızı ile evlendi. Evli olduğu anlaşılınca okuldan tazminat ödeyerek ayrıldı. Askerlik yaptıktan sonra köyünde vekil öğretmen olarak görev yaptı. Daha sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine işe girdi ve yirmi yıl çalışarak emekli oldu. Halen Aydos Tıp merkezinde çalışmaktadır. Elibol'un "Erenlerin Aşkı ile Gönlümün Sesi " (1992) adlı bir şiir kitabı vardır.

Aşık edebiyatında sade kişilikten sanatçı kişiliğe geçişte önemli bir merhale olan rüya motifi Elibol'un hayatında da önemli yer tutar. Elibol ilk şiirini 18 yaşında rüyasında bade içtikten sonra söyler. Elibol'dan aldığımız bilgiye göre bir gün rüyasında bir davet olur. Tanımadığı bir kişi onu çimenlik bir mevkiye götürür. Orada bulunan üç kişi aralarında konuşurlar ve biri badesini dolu verelim, diğeri ise yarım verelim, kaldıramaz der, üçüncü kişi de eline bir koku döker ve Elibol'a koklatır. Elibol bu kokuyu hâlâ bugünkü gibi hatırladığını söyler. Elibol'un o günden sonra dili açılır ve şiir söylemeye başlar. Elibol, aşkın badesini tam dolu verselerdi yedi aşklar gibi olurum, yarım verdiler. Ancak bu kadar söylüyorum der.

Elibol ilk şiirini gördüğü rüyadan sonra 1951'de eşine söyler. Hasretin , kavuşma arzusunu, yer aldığı Turnalar şiiri şöyledir.

Gökyüzünde bölük bölük uçarsın

Avcı sanıp niçin benden kaçarsın

Susayınca suyu nerden içersin

Bir de bizim ele konun turnalar.

Bir uğrak veresin Avşar eline

Benden selam eylen Konca gülüme

Acep görse acırm' ola halime

Bildirin halimi yare turnalar

Turnamın kanadı ak mı kara mı

Hasta düştüm kim saracak yaramı

Acep bende görür müyüm sılamı

Bildirin halimi yare turnalar

Ölem dedim elde değil ölünmez

Önüm yüce dağlar sıla görünmez

Hasret kaldım gurbet elde durulmaz

Bildirin halimi yare turnalar.

Sabahtan kalkar bir kaşı kara

Gönül kuşu yoktur kaldım avara

Yine benden selam söylen o yare

Bildirin halimi yare turnalar

Burada sözlerim sona eriyor

Alçacak dağları duman bürüyor

Elibolum şimdi yolda geliyor

Bir de yare müjde edin turnalar.

Herhangi bir sebeple evinden, yurdundan, ayrılan bir insanın evine, eşine, çocuklarına, sevdiklerine duyduğu hasret; memlekette kalanların ruhlarında beliren acı ve boşluk, ister istemez bir vasıttan faydalanma ihtiyacını doğurmuştur. Türk halk şairlerinin faydalandığı vasıtalardan biri de geleneğin getirdiği inançlar içinden gelen ve belli mevsimlerde göç eden turnalardır. Halk şairleri kendi hayatlarını göçmen turna kuşuna benzetmekte ve onunla dertleşmektedir.

Elibol da geçmiş yüzyıllardaki ustaları Bahsî, Kuloğlu, Karacaoğlu, Ruhsatî, Dadaloğlu, Cevlanî gibi haberleşmesinde en önemli unsur turnaları görmüş, sevdiğine eşine turnalarla seslenmiştir.

Kendisini yetiştiren bir usta olmayan Elibol, şiirlerini irticalen söyler ancak saz çalmaz.

Kendi değişlerinin yan ısıra usta malı değişler de söyler. Veranî, Hatayî, Pir Sultan, Seyyid Süleyman, Aşık Veysel ve Ali İzzet'i kendisine örnek aldığı söyler.

Elibol'un şiirlerini değerlendirdiğimizde küskünlüğünün kırgınlığının feleğe olduğunu görürüz sitemli söyleyişlerini feleğe çevirir zaman zaman darılır küser.

Var mı benim gibi bahtı karalı

Her nereye varsam başım belalı

Açmayın bağrımı yürek yaralı

Dargınım ben sana ey zalim felek

Ancak felek karşısındaki kızgınlığı teslimiyete durgunluğa dönüşür.

Atamadım gönlümdeki sızıyı

Meler koyun, durmaz arar kuzuyu

Böyle yazmış felek bize yazıyı

Buna da bir çare bulalım kardeş

Bülbül gül dalında ah edip öter

Burcu burcu sıla burnumda tüter

Çektiğimiz cefa bizlere yeter

Kader böyle imiş kime ne deyim

Her ne gelir ise Mevlâ'dan haktır

Şu yalan dünyanın vefası yoktur

Feleğin hançeri zehirli oktur

Derdim içimde ağlar gezerim

Dünyanın cefasını kabul edişi kaderden, yazgıdandır.

Bülbül güle ağlar yok mudur çare

Gönülden acıyor onulmaz yare

Attı felek pençe eyledi pare

Garip bülbül gibi dertliyiz dertli

Zalim felek kör olsun senin gözün

Gönlümüz yastadır çürüdü özüm

Önüm yüce dağlar görmüyor gözüm

Yine ferman senin nedeyim felek

Attı kısmet bizi gurbet eline

Şu gönül hasrettir Konca gülüne

Bir haber sorayım seher yeline

Yine ferman senin nedeyim felek

Öfkeli başlayan söyleyiş, acizliğini kabul edişle neticelenmektedir. Ferman yine feleğindir.

Elibol sevgilisinden haber alamadığı, arasının açıldığı zamanlarda da gönüldeki yuvanın yıkılması endişesini taşır.

Kömür gözlüm niçin açtın arayı

Sakın yıkma gönüldeki yuvayı

Hançerledin yürekteki yarayı

Derdim içimde ağlar gezerim.

Gurbeti terketmek, sevdiğine leylasına ulaşmak tek arzusudur.

Gönül der İsmail cihanı nidem

Terk edip gurbeti Leyla'ma gidem

Dinmez göz yaşlarım ben nasıl edem

Gözümün nurusun birtanecik Leylam

Ulaşamama, kavuşamama, gurbet, kara yazgısı olan Elibol, sevdiğini yanına çağırır.

Özleminden bağrım yanık korkarım

Garip garip yollarına bakarım

Senin için şu dağları yakarım

Çabuk gel sevgilim haller perişan

Gönlümün mehmanı dilber dediği sevgilisinin güzelliğini de şöyle anlatır.

Yine duman duman dağların başı

Eladır gözleri kalemdir kaşı

Burcu burcu kokar ondokuzdur yaşı

Adı güzel kendi güzel güzelim

Elibol'un isyanı bir gurbete, bir ayrılığa, bir de bunlara sebep oldu diye feleğedir. Ancak ansızın genç yaşta gelen ölüme de isyan etmeden duramaz. Yunus'un dediği gibi genç ölümler gök iken biçilen ekine benzer. Elibol'da bu ansızın ve erken ölüme karşı

Sarardı bahçemde kurudu gülüm

Yanıyor yüreğim tutuldu dilim

Olur mu Allahım ansızın ölüm

Yitirdim kardeşi ben nasıl edem.

Elibol sevgiliden, vefasız dostlardan elini yüreğini çeker ve duygularını “Nasıl kader nasıl çile/ Ne dilerse haktan dile “ diye dile getirir.

Elibol’un gönül hanesinde yangını sönmeyen bir hasret, dinmeyen bir acı daha vardır ki bütün İslam dünyasının acısını aynı şiddetle duyduğu elim bir hadise olan Kerbela’dır.

Cemiyete Kerbela hadisesinin tamamen sinmesi, acının ve matem hissedilişindeki samimiyetin tezahürü olarak Elibol’da bu duygularını dile getirmiştir.

Seher vakti esmez oldu yelleri

Kan bürümüş Kerbela’nın çölleri

Şehit düştü Muhammed’in gülleri

Bir de benden niyaz edin turnalar

Çaylar gibi çağlar gözümün yaşı

İmam Hüseyin’dir şehitlerin başı

Kafirler orada kıldı savaşı

Bir de benden niyaz edin turnalar

Kan ağlıyor Kerbela’nın yazıları

Ah ettikçe yüreklerim sızılar

Şehit düştü bunca garip kuzular

Ah senin dertlerin imam Hüseyin

“Resulullah’ın Ehl-i Beytimi de benim sevğim için sevin” hadisi şerifi uyarınca bütün İslam alemi Ehl-i Beyte sonsuz hürmet ve bağlılık göstermiştir.

Elibol’un şiirinde de Ehl-i Beyte olan sevgi ve saygının tezahürlerini görmekteyiz. Elibol Hz.Ali’ye Hayder-i kerrar, Şâh-ı merdân diye seslenir.

Yoktur şu alemde sen gibi güzel

Aşıkım ben sana eveli ezel

Dökülmüş yaprağım olmuşum gazel

Derdimin dermanı ey Şâh-ı merdân

Hz.Muhammed (S.A.V.) ile Hz.Ali'yi aşkının gevheri olarak değerlendirir.

Bu işin önderi Muhammed Ali

İsmaili ettin divane deli

Misafirdir şu cihana gelenler

Bir gün olur hep yolcuyuz erenler

Doğru gezip hak yolunu bilenler

Bırakmayın Muhammed Ali'yi

Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

Elibol'un şiirlerinde velayet sahibi sıfatlarıyla oniki imam, ayrıca Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Haydar Sultan vs. de yerlerini alırlar. Elibol saygısını ve muhabbetini "Veliler, Nebiler ilmin durağı / Hacı Bektaş Yesevinin çırağı " diyerek dile getirir.

Elibol şairlik üzerinde de durarak gerçek şairin yalan söylemeyeceğini dürüst olacağını vurgular.

Hiç yalan söyler mi hakiki ozan

Şöhret olacaksan maunla kazan

Sözlerime hiçbir hile katmadım

Helalime haram katıp tatmadım

El sözünü benim diye satmadım

Bunu da böylece bilesin ağam

Elibol'a göre bizi batıran gururla benliktir. Zamanla ilgili endişelerini de şöyle dile getirir.

İnsanoğlu inan dünya yalancı

Kimisi yolcudur kimisi hancı

Ölmüştür insanlık yoktur inancı

Yoksa devir döndü ahir zaman mı

Allah sevgisi bütün dertlere devadır Yunus şekiller alemine takılı kalmayan birlik şuurunu “ Hakkı gerçek sevenlere cümle alem kardeş gelir” diyerek veciz bir şekilde işlemiştir Elibol’da bu birlik şuurunu” Gelin hep beraber kardeş olalım” diyerek gösterir.

Kalbimizden karaları dökelim

Gönümüze nurdan tohum ekelim

Boş tarlaya türlü meyve dikelim

Verimsiz tarlayı kimler neylesin

Gelin hep beraber kardeş olalım

Hakka giden doğru yolu bulalım

Tiken almış şu tarlayı yolalım

Tikenli tarlayı kimler neylesin.

Umay Günay, Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,Ankara 1986 s.113

Şükrü Elçin, Türk Edebiyatında Tabiat, Ankara 1993 s.80-81.

İbrahim Canan, Kütüb-i Sitte c.12 Akçağ İstanbul s.290

Mustafa Tatçı, Yunus Emre Divanı, 1990 Ankara s.370